

A régi zene varázsa

A zenei előadóművészetben új fogalom jelent meg néhány esztendővel ezelőtt, s vált valóságos divattá az utóbbi időben: az autentikusan hiteles hangszerekkel, ódon stílusban megszólaltatott — régi zene. Ezen pedig nem kizárólag a középkor értendő, hanem amolyan zeneszerzők, a XIII. századi gyűjteményektől egészen a XVIII. századig. A középkorban a zenei művészet a szellemi élet fontos részét képezte, és a zenei művészet a szellemi élet fontos részét képezte, és a zenei művészet a szellemi élet fontos részét képezte.

No, de ne akadékoskodjunk, méltányoljuk a jó szándékot, az ügybuzgóságot, mert a jelek szerint az ilyen heterogén összetételű formációkban elegette egy korabeli lant, töröksíp, koboz, tekerőlant, vagy citera, tamburin ahhoz, hogy alapjául szolgáljon a remekművek minél szélesebb körhöz eljuttatni kívánó elgondoláshoz. S ha az ilyen együttesbe történetesen ma készített tekerőlant vagy furulya is szőhöz jut, az sem a feltétlenül őrzött zenei előadóművészetünknek, sem közelművelődésünknek nem árt. A lényeg a korok zenéjének historikus megközelítése van, s azon, hogy megközelítően autentikus megszólaltatás csendüljön fel. Nos, ez az, ami a Kájoni-Barozda-együttes előadásában nagymértékben sikerült.

Jobbára ilyen muzeális hangszereken, muzeális műveket szólaltatott meg a csikszereadi összevont formáció az időszerű képtárban sorra került előadásban. Kezdetben Balassi Bálint énekelt verseiből hallottunk csokorra valót, majd XIV—XV—XVIII. századi hangszerek és énekelt muzsika dallamai csendültek fel.

Ha nem is tekinthetjük minden vonatkozásban tökéletesen autentikusnak az egész előadást, de méltányolnunk kellett az életeti produkciókat. Stílusos előadásban szólt meg a különféle gyűjteményekből összeválogatott régi muzsika, s különösképpen a sok szín tette igazán vonzóvá az előadást. A jellegzetes díszítőelemek, feszes ritmikával és az ismeretlen-kedves hangszinnek társulva, igen kellemes élményben részesítettek. A vezető Bokor Imrén kívül hadd dicsérjük meg Elek Eszter, Györfi Erzsébet, Köllő Paulát, Borsos Annát, Söfalvi Paulát, Kótyák Alpárt, Simó Józsefet, egyikük szép énekekkel, mások hangszerek kísérettel, vagy ütőhangszerek ritmikus kezelésével tűntek ki.

S végül a mi Tambura-együttesünk is se feledkezzünk meg. Török-Csorja Viola zeneiskolái hangulatos és ötletes bevezetőjükkal (a Kájoni-Barozda-együttes közönségének szánták műsorukat) ismét szép sikert arattak.

NAGYHÁLMÁGYI József

MŰHELY

Mi történik a Képtárban?

— Megkérdeztük Jánó Mihályt, a sepsiszentgyörgyi Képtár új muzeográfusát, hogy érzi magát új munkakörében?

— Rengeteg a tennivaló, vannak ismeretlen dolgok is, van amit csinálni tehát. Tíz évig dolgoztam a kézdívsárhelyi múzeumban, van gyakorlatom. Meglepett, hogy milyen szép és gazdag anyag van a Képtár birtokában, s az is, hogy mennyire nem ismerik ezt az anyagot az emberek. Ezt beszédesen jelzi a látogatottság is, amin sürgősen „javítani” kellene: felveszem a kapcsolatot az iskolákkal, az ott dolgozó képzőművészekkel s távlatilag talán a gyári munkásokkal is, amúgy is hívnak előadásokat tartani. Jelenleg azonban a látszólagos „stagnálás” mögött — amellyel nemrég nem is olyan udvariasan jellemezték tevékenységünket — adminisztratív tennivalók húzódnak meg: leltározunk, rendszerezünk az anyagot, elrendezzük a raktárakban.

— Beszélj valamit a Képtár anyagáról?

— Nagyon szép, tizenkilencedik századi festménykollekciók van: Barabás Miklós, Sikó Miklós, Vastag György, Szatmári Papp Károly, Gyárfás Jenő nevét említhetném hirtelen. Szép a Mattis Teutsch-anyagunk is, a Nagy Imréről és a Nagy Albert-kollekcióról

nem is beszélve. Van három terem kortárs román festészeti anyagunk is. Emellett a Képtár adományok folytán is állandóan gyarapodik.

— Kik adományoztak mostanában festményeket a Képtárnak?

— Gy. Szabó Béla: 125 grafikát. Ennek a jelentőségét pillanatnyilag alig lehet felmérni. Azután beszélünk kell a Horváth Miklós-adományról is, amely például Barabás Miklós, Gyárfás Jenő, Thorma János- és Bortnyik Sándor-festményeket is tartalmaz. Ezekből hamarosan szeretnénk ki is állítani. A legégetőbb gondunk jelenleg az arra rászoruló festmények restaurálása. Különösen nagy veszély fenyegeti a Gyárfás Jenő-képeket.

— És mit láthatnak az érdeklődők az új galériában?

— Leghamarabb a Hervay Katalin grafikai és a Hervay Zoltán festészeti kiállítását. A tervben szerepel a megyei őszi tárlat, az egyesülés 65. évfordulójának ajánlva, s egy bukaresti kisplasztikai kiállítás. Szeretnénk egyéni tárlatokat is a tervben, így például Péter János festő és Vetrő András szobrász szeretnénk kiállítani. Felmerült az is, hogy a Tirnován Vid-Balázs Imre-Bocskay Vince-anyagot is hozzuk át Kézdivásárról. Ezzel kapcsolatban el kell mondanom, a terem nagyon nagy, az

az anyag nem elég. Ezzel is mindig számolni kell, talán pillanatnyilag Kosztándi Jenőnek van olyan anyaga, amit föltétlenül fontos lenne kiállítani.

— Csütörtökön beindult a galériában a zenei audió is.

— Igen. A tervek szerint november 20-án Búzás Pál kolozsvári zongoraművész lesz a vendégünk, Johannes Brahms születésének 150. évfordulója tiszteletére Brahms-zongoraműveket ad elő majd, de várjuk a Consort regizene-együttest is és, decemberben a Szakszervezetek Művelődési Háza, Tóth István irányította kamarazenekara lesz a vendégünk.

— Egy egészen személyes kérdés, min dolgozik Jánó Mihály, a muzeográfus?

— A meglévő anyag feldolgozása után most már illik elkészíteni a képtár katalógusát is; évek óta foglalkoztat a gelencei templom monografikus feldolgozása; szeretnék egy rovatot indítani a Megyei Tükörben: a Képtár bizonyos értékes festményeit népszerűsítő.

— Mi lesz a Médiummal?

— Meg szeretnénk csinálni, tudomásom szerint a művelődési bizottság is támogatja... Ezzel kapcsolatban is el szeretném mondani: munkánkban nagyon igénylem a helyi képzőművészek támogatását is, célunk, úgy gondolom, közös: megismertetni és megszerettetni az emberekkel a képzőművészetet.

Lejegyezte BOGDÁN László

Jött, látták és győzött

BODOSI DÁNIEL KOLOZSVÁRI SIKERE

Mondhatni, az ismeretlenségből lépett elő Bodosi Dániel, amikor a Korunk szerkesztőségi tárlatán bemutatott festményeit. Jött, látták és győzött. Győzött, mert megnyerte közönségét, sokan megszerették a festményeit, s jegyzetelni kezdték a nevét. És nem akárhány tettek, teszik ezt, hanem szellemi életünk vezető egyéniségei.

Azok számára is, akik hosszabb ideje ismerik a baróti festő műveit, meglepetés ez a kiállítás. Meglepetés a munkák összehatása. Egy szerény, mesterségbeli képzett, egyéniségjegyekkel felruházott művész rejlik mögöttük. Művész, aki a teljes életet szemléli, a tüneményben levő teljes ember eszményét szólaltatja meg. Nagyon sokat kapott Nagy Imréről ennek a szemléletmódnak a kialakításában. Ugyanígy kedvenc témája a természetes környezetben levő ember, aki a mezőn, a gyümölcsösben dolgozik, aki együtt lélegzik a tájjal, mert a föld fia, a mezők, az erdők gyermeke, akárcsak a művész. Nem hiányzik ebből a szemléletmódból az idillikus, a himnikus sem. Az életet dicsőíti a művész. Dicsőíti a már említett témákkal, színeivel, egész szemléletmódjával. Van valami furcsán lebegő, szürrealisztikus is egyébként realista stí-

lusában. Kompozícióit megépíti, megszerkeszti. Nem másolja, hanem újratemeti képsájkait a látványt. Villóznak a színek, villóznak az árnyalatnyival világosabb és sötétebb sávok. S e villódzás mögül előtekinthetnek Bodosi Dániel hősei, a falusi emberek. Tartalmasan, mélyen jellemzi őket a művész. Nem látványfestészet, hanem sorsokat felvilágosító, bemutató művészetet alkot. Nagyszerű jellembrázoló, s csak olyankor tűnik tartalmatlanabbnak, amikor idegen, töle idegen tájakra merészkedik, amikor „városias” színeket, munkástémákkal kísérletezik. Amikor külső és nem belső indíték diktálja a képet. De szerencsére ritkán történik ez meg, érzi Bodosi Dániel a maga lehetőségeit, többnyire „otthon marad”. Ezt példázatként beszélde címei is, álljon itt belőlük néhány az újabb, 83-as termésből: Kapálók, Delelők, Csángók, Napfelkelte, Eszterán, Réten...

A Korunk kiállítás Bodosi Dániel harmadik egyéni tárlata. Hetvenéves születésnapját ünnepelte vele. Ünnepejünk mi is vele együtt! S nyilvánítsuk ki óhajunkat:

Látni akarjuk ezt a kiállítást itthon is, Baróton, Sepsiszentgyörgyön, Kézdivásárhelyen és Kovásznán.

Minden bizonnyal a kolozsvári siker termékenyítőleg hat a művészre, s újabb képekkel egészítheti ki anyagát...

GAZDA József

BODOSI Dániel: KASZÁSOK

gyanúsítottak

lánosságban, hanem a kibomló történet koordináltán belüli, egy konkrét ügyet felgöngyöltve és elemelve ad hiteles és nyugtalanító képet a mai változó falu szintén alakuló, a Jó és a Rossz között a senkiföldjén didergő embe- reiről is, kiemelve a mai értelmiségi lét- és kulcsfontos- ságú szerepét a falu belső életében. Egy bizonyos, ha nívó- különbség van a két rész között, úgy az onnan is adódik, hogy míg az első felében kitűnően érvényesül a feszült- ségeket teremtő szerkezet, a második felében ez megbí- csaliskissé. Ha az első résznek van igazi dramaturgiai tette és megfelelően exponálódik is, a második felének már nincs.

Nemes Levente, a pozitív hős, a tévész-elnök szerepében kellően erős és hatásos, indulatai és dühe sem fedik el jó szándékait, olyan ember ő, aki képes szembeszállni egy egész közösséggel is igaza érdekében, és a maga képére tudja formálni a falut, közösséget kovácsolva maga köré. Nemes Levente heroikus alakja — és ez az alakítás igazán nagy erénye — végig emberi marad, megrendítően, meg- győzően emberi, ritmusváltással sikerülnek, indulatos és váratlan kitérése a második rész fináléjában mintha azt is mutatná, vannak még benső tartalékai...

Sajnos, a többi szereplőt nem dicsérhetjük fenntartá- sok nélkül, talán csak Györfi András, aki igazi hamis- tatlan „szerző ember”-t formál, aki sértettsége miatt amo- lyan „magányos dúvad”-ként csak saját boldogulását, ön- ző érdekeit tartja szem előtt — de azt azután mindenek da- cára. A szerep igazi próbája az, hogy — mindig, minden helyzetben — vállalni kell tetteinket. A diák halála után Györfi az ellenséges körülmények halójában is, szövegek nélkül is érzékeltetni tudja, hogy olyan férfit alakít, aki saját végzetes hibáival is képes szembenézni, vállalni tudja

tetteit. A végén persze kiderül, hogy mégsem az általa kerítésbe vezetett áram ölte meg a táborozó diákokat, de ez már emlékeztetés jellemformálása erejéből mit se von le.

Dicséret illeti föltétlenül László Károlyt is, aki dermesz- tően e világi bürokratát formál, igazi „magánszorgalmú ku- tyát” és partnerét, visszhangját, Krizsovánszky Szidóniát, aki már-már egy lábón járó karikatúra a falusi potentát hölgy szerepében. Mindent tud, mindent lát és még többet elképzel. Rosszindulata és László Károly alakította Vajda Ottó szaglászásai mögött — és ez is a dráma és az előadás nagy erénye! — sejteni, hogy borzongatóan valós önös érdekek húzódnak meg. Sajnos, Krizsovánszky karikatúra- szerű szerepfelfogása nevétteti a nézőt s potenciálisan so-

Balázs Éva, E. Szabó Lajos és Györfi András az előadás egyik jelenetében (PAPP László felvétele)

kat levon a László Károly alakította figura komolyságá- ból. Krizsovánszky minél visszafogottabb, kettősük annál dermesztőbb...

Rozsnyay Júlia egy „mai tanárnő” szerepében időn- ként, „jobb percek”-ben felforrósítja maga körül a levegőt, de vitáiban időnként nem elég meggyőző, noha szövegei és poénjai legtöbbször hitelesek, sőt csillogóak.

Bálint Péter az orvos és E. Szabó Lajos a technikus szerepében más és más okokból egyenletlen. Nehéz dolguk van, márcsak azért is, mert szerepük eléggé vázlatos, s noha sokat vannak a színpadon, láthatólag időnként fogal- muk sincs, mit kezdjenek magukkal; egy határozottabb koreográfia talán ezen is segíthetne, ennek meg is vannak a nyomai az előadásban s talán össze is „rázódnak” még megfelelően a produkció. Bálint Péter a végén találja meg a figurát, amikor végre eldönti, hova áll, E. Szabó Lajos végig küszködik a figurával, akkor jobb, ha indulatosabb, de sajnos, erre nem mindig van lehetősége.

Balázs Éva Zsuzsa, a feleség szerepében gyanúnk sze- rint szereposztásbeli tévedés; noha igazán mindent meg- tesz, hogy megteremtse ezt a töle alkatilag is távol álló, ijezt falusi asszonyt. Meggyőzően ez csak helyenként sike- rül neki, mikor viszont „bejön”, akkor utólag rádöbben- hettünk arra, hogy jellemformáló képessége milyen villód- zóan sokrétű, hogy mennyit fejlődött és milyen szintre ju- tott az elmúlt esztendőben ez a kiváló művész.

Csikó Csaba zenéje mindig funkcionális, s ez már lé- nyegében dicséretnek is felfogható. Völgyesi színpadképe megfelel, akárcsak Plugor jelmezei, a táborozók szerepé- ben István Márta, Veress László és Debreczy Kálmán ha- tásosak, amennyire ezt nyúl farknyai jelenésük megengedi. Mindez együtt sikeres debütálásról ad hírt. Nem írhatunk mást, csak azt várjuk, a folytatást, hinnünk kell abban, amit Farkas Árpád egyik emlékeztető versében, jó másfél évtizede így fogalmazott meg: „Ne szólj — de szólók, mert a gondolatjel / miközöttünk vajkeveset pótol. / Fel- tépért zsilipekkel él az ember, / s nem réten már a fel- kavargó portól.” Így legyen.

BOGDÁN László